

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Continet triplicem Tractatum: Primus est de Conscientia. Secundus agit de Merito. Tertius de Reviviscentia meritorum.

Lourenço, Agostinho

Leodici Eburonum, 1692

Sectio XIII. Vtrùm possimus alicui suadere, ut faciat rem malam, quam illi Conscientia erronea dictat esse bonam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80151](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80151)

& prout sic peccat mortaliter; siquidem tunc voluntas determinatur ad eorum malitiam. Secundus sensus est, ita homo secum faciat hanc considerationem; talis eram in juventute, ut talia peccata committerem, si in alio statu eorum occasio sese mihi obtulisset; & prout sic nullatenus peccaret, quia nullus esset voluntatis consensus. Ita *P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 2. num. 29. P. Fagun. cit. & alii.*

243. Quintò, hunc actum: *Si Deus vellent, ut Petrus moreretur, ego gauderem*: etiam posse habere duplicem sensum: Primus est, ut voluntas Divina præcedat, & nostra subsequatur, & prout sic nullum est peccatum; siquidem solum volo, voluntatem meam fieri conformem Divinæ. Secundus sensus est, ut nostra voluntas præcedat, & Divina subsequatur, & tunc idem esset, ac dicere: *Voluissim, Deum velle Petrum mori*; quod est peccatum; siquidem tunc desideratur mors proximi. Et hic secundus modus solet semper contingere, quando talia verba proferuntur à personis irâ commotis. Ita *P. Sanchez cit. num. 30. P. Fagun. cit. Navar. lib. 2. de resist. cap. 3. dub. 7. num. 194.*

244. Sextò, hunc actum, *Si Deum non timerem, violarem jejunium, furarer, & similes, esse malum, si intelligatur de timore servili, idest, quo Deus timetur ut punitor malorum; siquidem idem valet, ac dicere: si non esset infernus, talia peccata committerem, quod est peccatum: Erit tamen bonus ille actus, si de timore filiali intelligatur; siquidem facit hunc sensum; nisi Deum amarem, & revererer, talia peccata committerem, quod est bonum. Ita *P. Sanchez cit. num. 27.* Advertit tamen, aliud esse sub conditione consentire, v.g. si non esset infernus, peccarem: hoc enim est peccatum, ut diximus: aliud verò, quando hic consensus conditionalis non est in voluntate, imò cohibetur à peccato, timore cuiusvis poenæ, quod non est malum, cum nullus consensus prout sic detur in voluntate.*

245. Septimò, ex his, & aliis similibus casibus, qui adduci poterant, & possunt videri apud *P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 2. à num. 24. P. Fagund. lib. 9. decal. cap. 3. P. Pal. tract. 2. de peccat. d. 2. punct. 10. §. 3. P. Vasq. 1. 2. d. 116. cap. 2. P. Azor. lib. 4. cap. 6. quest. 10. P. Sal. 1. 2. tract. 13. d. 6. sect. 27. Sayr. in clavi lib. 8. cap. 7. & alios apud illos, satis constare, desiderium, sive complacentiam in voluntate, sive appetitu rationali de objectis ex se malis, sub conditione tamen malitiam auferente, non esse peccatum.*

246. Dubium tamen est: Utrum huiusmodi delectatio de talibus actibus sub prædictâ conditione consideratis, sit etiam licita in appetitu sensitivo? Non est dubium, talem delectationem esse mortalem in materia luxuriæ, ut si quis in appetitu sensitivo caperet delectationem de copulâ cogitatâ cum foeminis, etiam sub conditione, quod daretur matrimonium, prout supra diximus à num. 220. In aliis verò materiis præter luxuriam censet *P. Arriaga d. 47. de peccat. num. 8.* delectationem appetitus sensitivi non esse peccatum mortale, etiam si nulla apponatur conditio, ut si quis delectetur de furto. Nobis tamen dicendum est, omnem delectationem appetitus sensitivi esse malam, sive apponatur, sive non apponatur conditio auferens malitiam; siquidem talis conditio solum excusat delectationem voluntatis, sive appetitus rationalis, non verò appetitus sensitivi. Vide supra quæ diximus à num. 218.

SECTIO XIII.

Utrum possimus alicui suadere, ut faciat rem malam, quam illi Conscientia erronea dicitur esse bonam?

SENSUS quæstionis est: Petrus existimat hodie non prohiberi comedere carnes, cum tamen prohibeantur, si comedat, non peccat; etiam si dederit causam suæ ignorantia, quam tamen jam vincere non potest: sic enim ebrius tempore ebrietatis non peccat jurando falsum, etiam si ipse dederit causam ebrietati. Ita *P. Vasq. 1. 2. quest. 76. art. 3. d. 127. cap. 3. & 4. P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 16. num. 42.* dummodo nullam antea dubitationem, aut cogitationem habuerit de peccatis in ebrietate committendis: licet peccata in ebrietate commissa culpæ imputari, utpote libera, & voluta in sua causa, dicant *D. Thom. 1. 2. q. 76. art. 4. ad 4. & 2. 2. quest. 150. art. 4. corpore, & ad 1. Caiet. sum. verb. Ebrietas, ubi Sylvest. quest. 4.* Quæstio igitur est, utrum ego tunc possim Petro suadere, illumque inducere ad comedendas carnes, supposito, quod ipse sine peccato, id suadente conscientia erroneâ, illas potest comedere?

Negativa resolutio tenenda est. Ita *P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 12. num. 16. P. Pal. tract. 3. de legib. d. 1. punct. 22. §. 2. num. 12. Bonacina d. 1. de legib. q. n. punct. 6. num. 5. & alii.* Probat, quia peccatum est ministrare ebriis cibos vitios, illosque inducere ad vescendum, ut docet *P. Sanchez* proximè; & tamen ebrii non peccant comedendo; ergo licet Petrus ex conscientia erronea non peccet in casu proposito, non possum ei suadere, ut comedat. Et ratio hujus est, quia adhuc comestio illa est mala, suppositâ prohibitione, & tam Petrus, quam ebrius tenentur tunc abstinere à carnibus, licet per accidens excusentur à culpa ratione ignorantia, & ebrietatis; ergo illos inducere ad comedendum, est inducere illos ad fractionem legis, sive ad peccatum, quod nobis non licet.

249. Confirmatur primò, quia mihi non licet inducere Petrum ad jurandum falsum, quod ipse existimat verum: quamvis *Diana part. 5. tract. 7. resol. 14.* id probabile dicat, contra *P. Azor. lib. 10. cap. 11. quest. 2. & P. Soar. tomo 3. de Relig. lib. 3. cap. 14. num. 8.* & mihi etiam liceat petere jutamentum à Pagano, qui juraturus est per falsos Deos, quando aliter me tueri non possum, ut docet *P. Sanchez lib. 3. decal. cap. 8. num. 7.* siquidem præceptum, quo quis prohibetur committere peccatum, etiam obligat ad illud vitandum in alio, inducendo ad actum, quem ipse inducens scit esse peccatum; ergo &c.

250. Confirmatur secundò, quia non licet pellicere ad copulam ebrios, perpetuò amantes, nec pueros rationis usu carentes: quamvis de his, qui tenent, ut tenent *Palud. Medin. P. Soar. tomo 3. in 3. part. d. 40. sect. 1. P. Azor. lib. 7. cap. 40. quest. 6. & cum illis P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 12. num. 2.* eos nullâ lege Divinâ, naturali, aut humanâ obligari, consequenter debeant affirmare, consuleri horum congressum non esse de se malum, sicut malum non est belluas conjungere; sed idèd non licet illos pellicere ad tales actus, quia de se sunt omnibus illis prohibiti,

prohibiti, etiamsi ob defectum rationis, & discursus à peccato excusentur; ergo &c.

251. **Objicies 1.** Licetum est ministrare carnes in sabato perpetuo amentibus, & pueris ante septennium, illosque inducere ad comedendum, ut docet cum multis *P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 12. n. 9. & 16.* ergo etiam licebit puerum ad id inducere, quando fuerit ebrius, aut per conscientiam erroneam crediderit se non peccare. Respondeo negando conscientiam; diversa ratio est, quia Petrus licet ratione ebrietas, & ignorantie excusetur à culpa, adhuc tamen obligatur à lege; ac proinde si ego inducerem ad comedendum, illum inducerem ad violationem legis, quâ adhuc ligatur; consequenterque ad peccatum: at verò perpetuo amentes, & pueri, non solum excusantur, sed etiam non ligantur lege illa; siquidem pueri ante septennium, & perpetuo amentes, qui ut infantes reputantur, ut dicit *P. Sanchez cit. nulla lege Ecclesie astringuntur;* quando autem lex homini non prohibet actionem, bene possumus illum ad talem actionem inducere. Ita *P. Sanchez cit. P. Pal. cit. num. 11.*

252. **Hinc est,** quod tibi licitum sit servis tuis non baptizatis subministrare carnes, & eos obligare ad laborem in die festo, ut docet *Diana part. 5. tract. 14. resol. 7. qui idem docet ibidem cum P. Layman lib. 1. tract. 4. cap. 5. num. 3. de perpetuo amentibus;* quos etiam, sicut & servos ebrios non teneris mittere ad Missam; tum quia hoc præceptum obligat assistere præsentia humanâ, & rationali, quali hi nequeunt interesse: tum etiam quia Officia Divina perturbarent. Ita *P. Sanchez lib. 1. decal. cap. 12. n. 17.* qui tamen id intelligit de absolute amentibus; nam si amentes sint in aliqua speciali materia Missam non tangenti, peccabunt, nisi Missa intersint, cum circa illam, & reliqua alia usu rationis gaudeant. Hinc etiam licitum tibi est, pueros non septennes intromittere in Monasteria monialium, & foeminas similiter non septennes in Monasteria virorum: non ita tamen amentes, vel infideles impubes; licet enim omnium intromissio nullo jure sit prohibita, ex illa tamen puerorum intromissione nulla sequuntur inconvenientia, quæ ex aliorum intromissione sequuntur. Ita *P. Sanchez lib. 6. decal. cap. 16. num. 5. Bonacina d. 1. de legib. quest. 1. punct. 6. num. 6. P. Sal. d. 14. sect. 13. num. 126. Baybos. in Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. quos citat, & sequitur P. Pal. de legib. tract. 3. d. 1. punct. 22. §. 2. num. 13.*

253. **Objicies 2.** Confessor potest, & tenetur, non solum consulere, sed etiam obligare poenitentem ad reddendum debitum, si poenitens credat, se teneri reddere, & nolit, licet Confessarius sciat matrimonium esse nullum, ut docet *P. Sanchez lib. 2. de Matrim. d. 38. num. 8.* & tamen tunc actus ille matrimonii esset fornicatio; ergo licitum est inducere hominem ad actionem in se malam, quando ignorantia illum excusat. Respondeo argumentum optime probare, quando obligamus, & inducimus hominem ad actionem materialiter malam, ut evitet aliam formaliter malam, ut fieret in casu argumenti; supponimus enim, quod Confessor non potest movere poenitentem sine periculo peccati formaliter, quod est majus malum; ex duobus autem malis bene possumus minus consulere, quando utrumque vitare non possumus.

254. **Inferes:** Ergo etiam Confessarius tenebitur movere testem, & judicem nolentes testificari, & suspendere furem, aut homicidam, ut obeant munus suum absque timore irregularitatis. Respondeo concedendo illationem: irregularitas enim ex de-

fectu levitatis solum incurritur à ministris Justitiæ, & ab illis, qui necessarii sunt ad causam judicialem, & ad executionem sententiæ in causa mortis, ut docet cum *P. Vasq. P. Turrian. Diana part. 3. tract. 5. resol. 80. contra Avil. part. 7. de Conf. d. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 2. P. Henriquez de Irregularit. lib. 14. cap. 16. num. 4.* Imò addit, non esse irregularem, qui detegit, aut clamat ad esse latronem, ut comprehendatur, nisi esset accusator, aut testis necessarius ad cognitionem causæ, aut hoc faceret, tanquam minister justitiæ, idque contra *Bonacim. Avil. Navar. Covar. & alios.*

255. **Neque hinc sequitur,** licitum esse hortari ad Communionem hominem existentem in peccato mortali, etiamsi existimet se esse in gratiâ; si enim non est licitum homini suadere ad comedendas carnes, etiam quando illum excusat ignorantia jejunii, quomodo licebit hominem hortari ad Communionem sacrilegam? Hoc enim gravius peccatum est, quam Papam occidere, ut ait *P. Fagun. in 3. quinq. lib. 1. cap. 4. num. 9. cum P. Henric. lib. 3. de Euchar. cap. 4. litt. Q. Alensin 4. dist. 48. memb. 4. Caiet. 2. 2. quest. 99. art. 3. dub. 3.* Siquidem offendit Christum, non in suo Vicario, sed in propria specie, illumque vocat Deicidam Concil. Ephesin. juxta illud 1. Cor. 11. *Reus erit Corporis & Sanguinis Domini.* Non tamen incurrit excommunicationem *cap. Si quis suadente,* ut bene addit *P. Fagun. si Hostiam consecratam quis percuit,* sicut illam incurreret, qui Papam percuteret, quia Corpus Christi Domini non est ibi modo passibili, & naturali, sed modo impassibili, & supernaturali.

256. **Objicies 3.** Si quis Sacerdos peregrinus accessisset ad Parochiam, & ibi accepisset confessionem alicujus dicentis, se baptizasse Parochum illius Parochiæ absque intentione; & deinde excepisset Confessionem Parochi accusantis se de non audientis Confessionibus, cum teneretur ex officio, Confessarius ille teneretur monere Parochum illum fictum, ut audiret Confessiones; & tamen Confessiones illæ essent sacrilegæ, saltem materialiter; ergo licitum est inducere ad actus malos, quos ignorantia excusat.

257. **Respondeo concedendo totum in tali casu,** sicut in simili diximus supra *num. 253.* quod verum est quoties talis inductio est ad vitandum majus malum, ut esset in præsentia revelatio sigilli, sine cujus violatione non poterat ille Confessarius Parochum monere de defectu Baptismi. Unde in tali casu debebat se gerere, ac si defectum illum nesciret omnino; quod enim ex solâ confessione scitur, idem est ac si ignoretur, ut ex *D. Bernard. ait Diana part. 5. tract. 11. resol. 4.* Nihil minus scio, quam quod per Confessionem scio; sed Confessarius ille, si talem defectum Baptismi omnino ignoraret, teneretur monere Parochum illum de obligatione sua in audiendis Confessionibus; ergo etiam sic teneretur, si solum ex Confessione tale impedimentum agnosceret. Ita de hac re duo primarii Doctores Academiæ Ebornensis.